

Препорака бр. 171

Препорака за службите за медицина на трудот, 1985 г.

Генералната конференција на Меѓународната организација на трудот,

свикана во Женева од страна на Управувачкото тело на Меѓународната канцеларија на трудот, на седумдесет и првата седница, одржана на 7 јуни 1985 година, и

забележувајќи дека заштитата на работниците од заболувања, болести и повреди што произлегуваат од нивното вработување е една од задачите што и е доверена на Меѓународната организација на трудот врз основа на нејзиниот Основачки акт,

земајќи ги предвид релевантните меѓународни конвенции и препораки за трудот и, особено, Препораката за заштита на здравјето на работниците, 1953 година, Препораката за службите за медицина на трудот, 1959 година, Конвенцијата за работничките претставници, 1971 година и Конвенцијата и Препораката за здравје и безбедност при работа, 1981 година, со кои се утврдуваат принципите на националните политики и акции на национално ниво и Трипартитната декларација за принципите во врска со мултинационалните претпријатија и социјалната политика, донесена од страна на Управувачкото тело на Меѓународната канцеларија на трудот,

одлучувајќи за донесување одредени предлози во однос на службите за медицина на трудот, што претставува четврта точка на дневниот ред на сесијата, и

утврдувајќи дека овие предлози ќе бидат во форма на Препорака за надополнување на Конвенцијата за службите за медицина на трудот, 1985 година:

на дваесет и шести јуни илјада деветстотини осумдесет и петтата година, ја донесе следната Препорака, што може да се цитира како Препорака за службите за медицина на трудот од 1985 година:

I. ПРИНЦИПИ НА НАЦИОНАЛНАТА ПОЛИТИКА

1. Секоја земја-членка треба, со оглед на националните услови и практиката и по консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците, таму каде што тие постојат, да формулира, спроведува и периодично да ревидира кохерентна национална политика за службите за медицината на трудот, што треба да ги вклучува општите принципи со кои се уредуваат нивните функции, организацијата и работењето.

2. (1) Секоја членка треба постепено да развие служби за медицина на трудот за сите работници, вклучувајќи ги работниците во јавниот сектор и членовите на производните задруги, во сите гранки на економските активности и сите претпријатија. Преземените мерки треба да бидат адекватни и во согласност со специфичните ризици за здравјето во претпријатијата.

(2) Исто така, треба да се преземат мерки, колку што е тоа потребно и изводливо, за да им се овозможи на самовработените лица заштита што е аналогна на заштитата што се предвидува со Конвенцијата за службите за медицина на трудот, 1985 година и со оваа Препорака.

II. ФУНКЦИИ

3. Улогата на службите за медицина на трудот би требало да биде првенствено превентивна.

4. Службите за медицина на трудот би требало да утврдат програма за активности која е приспособена на претпријатието или претпријатијата што тие ги покриваат, земајќи ги предвид особено професионалните ризици во работната средина, како и проблемите што се специфични за соодветната гранка на економската дејност.

A. НАДЗОР ВРЗ РАБОТНАТА СРЕДИНА

5. (1) Надзорот врз работната средина треба да вклучува:

- (а) идентификација и оценување на факторите од работната средина што може да влијаат врз здравјето на работниците;
- (б) процена на условите за хигиената на трудот и факторите на организацијата на работата што може да доведат до појавата на ризици за здравјето на работниците;
- (в) процена на колективната и личната заштитна опрема;
- (г) процена, кога е тоа соодветно, на изложувањето на работниците на опасни агенсии преку важечки и општо прифатени методи за следење;
- (д) процена на контролните системи што се наменети за отстранување или намалување на изложувањето.

(2) Таквиот надзор треба да се спроведува заедно со останатите технички служби на претпријатието и во соработка со засегнатите работници и нивните претставници во претпријатието или со комитетите за безбедност и здравје при работа, ако постојат.

6. (1) Во согласност со националното законодавство и практика, за податоците што произлегуваат од надзорот на работната средина треба да се води евиденција на соодветен начин и тие треба да му бидат достапни на работодавачот, работниците и нивните претставници во соодветното претпријатие или на комитетот за безбедност и здравје, ако постои.

(2) Овие податоци треба да се употребуваат со доверливост и единствено за обезбедување упатства и совети за мерките за подобрување на работната средина и на безбедноста и здравјето на работниците.

(3) Надлежните органи треба да имаат пристап до овие податоци. Службите за медицина на трудот може да ги соопштуваат овие податоци на други лица единствено

со согласноста на работодавачот и работниците или нивните претставници во претпријатието, или на комитетот за безбедност и здравје, ако постои.

7. Надзорот врз работната средина треба да вклучува посети од страна на вработените во службите за медицина на трудот што се смета дека неопходни за испитување на факторите во работната средина што може да влијаат врз здравјето на работниците, здравствените услови на работното место и врз условите за работа.

8. Службите за медицина на трудот треба:

(а) да го следат изложувањето на работниците на посебните ризици за здравјето, кога тоа е неопходно;

(б) да вршат надзор врз санитарните инсталации и останатите капацитети што им се ставени на располагање на работниците од страна на работодавачот, како што се водата за пиење, кантините и објектите за сместување;

(в) да даваат совети за можното влијание на употребата на технологиите врз здравјето на работниците;

(г) да учествуваат во изборот на потребната лична заштитна опрема на работниците од професионалните ризици и да даваат совети во врска со тоа;

(д) да соработуваат при анализата на работните места и проучувањето на организацијата и методите за работа со цел да обезбедат подобро приспособување на работата кон работниците;

(ѓ) да учествуваат во анализата на несреќите на работа и професионалните заболувања и во програмите за превенција на несреќите.

9. Вработените во службите за медицина на трудот треба, по информирање на работодавачот, работниците и нивните претставници, кога е тоа соодветно:

(а) да имаат слободен пристап до сите работни места и до инсталациите што претпријатието ги обезбедува за работниците;

(б) да имаат пристап до информациите што се однесуваат на процесите, стандардите за работењето, производите, материјалите и супстанцииите што се употребуваат или се планира да се употребуваат, под услов ако ја чуваат доверливоста на сите тајни информации што може да ги дознаат и што не влијаат врз здравјето на работниците;

(в) да можат да земаат, за целите на анализата, мостри од производите, материјалите и супстанцииите што се користат или со кои се ракува.

10. Службите за медицината на трудот треба да се консултираат во врска со предложените измени на работните процеси или на условите за работа што би можеле да влијаат врз здравјето или безбедноста на работниците.

Б. НАДЗОР ВРЗ ЗДРАВЈЕТО НА РАБОТНИЦИТЕ

11. (1) Надзорот врз здравјето на работниците треба да ги опфаќа, во случаите и под условите што се определени од страна на надлежните органи, сите процени што се потребни за заштита на здравјето на работниците, што може да вклучуваат:

(а) здравствена проценка на работниците пред нивното распоредување на определените работни места што може да вклучуваат опасност по нивното здравје или по здравјето на другите;

(б) проценка на здравствената состојба на работниците во определени временски интервали во текот на вработувањето што вклучува изложување на некој посебен ризик за здравјето;

(в) проценка на здравствената состојба при враќањето на работа по продолжено отсуство од здравствени причини за да се утврди дали нарушеното здравје е предизвикано од причини поврзани со професијата, препорачување на соодветни акции за заштита на работниците и за утврдување на соодветноста на работникот за конкретното работно место и дали има потреба за негово распоредување на друго работно место и за рехабилитација;

(г) проценка на здравствената состојба на работникот при и по завршувањето на работните задачи што вклучуваат опасности кои може да бидат причина за, или да придонесат кон идното влошување на здравјето.

(2) Треба да се преземат мерки за заштита на приватноста на работниците и за осигурување дека здравствениот надзор не се употребува за дискриминаторски цели или на каков било друг начин што им штети на нивните интереси.

12. (1) Во случајот кога работниците се изложени на определени професионални ризици, покрај процените на нивната здравствена состојба што се предвидени со став 11 на оваа Препорака, надзорот врз здравјето на работниците треба да ги вклучува, по потреба, сите потребни прегледи и испитувања за откривање на степенот на изложување и раните биолошки последици и реакции.

(2) Ако веќе постои важечки и општо прифатена метода за биолошко следење на здравјето на работниците за целите на раното откривање на последиците по здравјето од изложувањето на определени професионални ризици, таа може да се употребува за идентификација на работниците на кои им е потребен детален лекарски преглед, под услов ако работникот даде согласност за тоа.

13. Службите за медицината на трудот треба да се информираат за случаите на заболувања кај работниците и за отсуствата од работата поради здравствени причини, за да може да бидат способни да утврдат дали постои каква било поврзаност меѓу причините за болеста или отсуството од работа и какви било ризици за здравјето што може да постојат на работното место. Работодавачот не треба да бара од вработените во службите за медицина на трудот да ја потврдуваат основноста на причините за отсуство од работа.

14. (1) Службите за медицина на трудот треба да водат евиденција за здравјето на работниците во лични доверливи здравствени досиеја. Овие досиеја треба, исто така,

да содржат информации за работното место на кое работи работникот, за изложувањето на професионални ризици што се поврзани со неговото работно место и за резултатите на процените на неговото изложување на овие ризици.

(2) Вработените во службите за медицина на трудот треба да имаат пристап до личните здравствени досиеја единствено под услов ако информациите што се содржани во досиејата се со значење за вршењето на нивните должности. Кога досиејата содржат лични информации што се од доверлива медицинска природа, овој пристап треба да биде ограничен единствено за медицинскиот персонал.

(3) Личните податоци за процените на здравствената состојба може да им се соопштуваат на други лица единствено со согласност од засегнатиот работник.

15. Условите и периодот во кој треба да се чуваат личните здравствени досиеја, условите под кои тие може да се соопштуваат или пренесуваат и неопходните мерки што треба да се преземат за чување на нивната доверливост, особено кога податоците што се содржани во нив се чуваат во компјутер, треба да се пропишат со националните закони или прописи или од страна на надлежните органи, или, во согласност со националната практика, тие треба да се уредени со признаените етички упатства.

16. (1) По завршувањето на предвидениот лекарски преглед за целите на утврдувањето на способноста за работа што вклучува изложување на определен ризик, лекарот што го извршил прегледот треба да ги информира за своите заклучоци, во писмена форма, работникот и работодавачот.

(2) Овие заклучоци не треба да содржат какви било информации од медицинска природа; во нив може, во зависност од случајот, да се наведе дали работникот е способен за предложеното работно место, или да се наведат видовите работни места и условите за работа што се, привремено или трајно, контраиндицирани за тој работник од здравствени причини.

17. Ако продолженото вработување на некој работник на определено работно место е контраиндицирано поради здравствени причини, службата за медицина на трудот треба да даде свој придонес кон напорите за наоѓање на друго работно место за тоа лице во претпријатието или за наоѓање на друго соодветно решение.

18. Во случај на откривање на професионално заболување преку надзорот врз здравјето на работникот, надлежните органи треба да се известат во согласност со националното законодавство и практика. Работодавачот, работниците и претставниците на работниците треба да се информираат дали било извршено таквото известување.

В. ИНФОРМИРАЊЕ, ОБРАЗОВАНИЕ, ОБУКА И СОВЕТИ

19. Службите за медицина на трудот треба да учествуваат во дизајнирањето и спроведувањето на програмите за информирање, образование и обука на вработените во претпријатието во врска со здравјето и хигиената на работа.

20. Службите за медицина на трудот треба да учествуваат во обуката и редовното стручно усовршување на вработените во службата за прва помош и во постепеното и постојаното обучување на сите работници во претпријатието кои придонесуваат кон безбедноста и здравјето при работа.

21. За целите на унапредувањето на приспособувањето на работата кон работниците и подобрувањето на условите за работа и работната средина, службите за медицина на трудот треба да дејствуваат во својство на советници за здравјето, хигиената и ергономијата на работното место на работодавачот, работниците и нивните претставници во претпријатието и на комитетот за безбедност и здравје, ако постои, и треба да соработуваат со телата што веќе работат како советници во оваа област.

22. (1) Секој работник треба да се информира на адекватен и соодветен начин за ризиците за здравјето што се поврзани со неговата работа, за резултатите од лекарските прегледи што му биле извршени и за процената за неговото здравје.

(2) Секој работник треба да има право да му бидат поправени сите податоци што се погрешни или може да доведат до определена грешка.

(3) Покрај тоа, службите за медицина на трудот треба да им обезбедат на работниците лични совети за нивното здравје во однос на нивната работа.

Г. ПРВА ПОМОШ, ЛЕКУВАЊЕ И ЗДРАВСТВЕНИ ПРОГРАМИ

23. Земајќи го предвид националното законодавство и практика, службите за медицина на трудот во претпријатијата треба да обезбедуваат прва помош и итна медицинска помош во случај на несреќи или кога работниците не се чувствуваат добро на работното место и треба да соработуваат со организацијата на првата помош.

24. Земајќи ја предвид организацијата на превентивната медицина на национално ниво, службите за медицина на трудот може, кога е тоа можно и соодветно:

(а) да спроведуваат имунизација во однос на биолошките ризици во работната средина;

(б) да земат учество во кампањите за заштита на здравјето;

(в) да соработуваат со здравствените служби во рамките на програмите за јавното здравство.

25. Земајќи го предвид националното законодавство и практика и по консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците, ако постојат, надлежните органи треба, кога е тоа неопходно, да ги овластат службите за медицина на трудот, со согласност на сите заинтересирани страни, вклучувајќи го работникот и неговиот лекар или службите за примарна здравствена заштита, кога е тоа применливо, да ги преземаат или да учествуваат во една или повеќе од следниве функции:

- (а) лекување на работниците што не престанале со работа или што се вратиле на работа по отсуство;
- (б) лекување на жртвите на несреќи на работното место;
- (в) лекување на професионалните заболувања и на здравјето што е нарушено од работата;
- (г) медицинските аспекти на стручното дополнително образование и рехабилитацијата.

26. Земајќи го предвид националното законодавство и практика во врска со организацијата на здравствената заштита и оддалеченоста од клиниките, службите за медицина на трудот може да вршат и други активности за здравствена заштита, вклучувајќи ја куративната медицинска нега за работниците и нивните семејства, со овластување од надлежните органи и по консултации со најрепрезентативните организации на работодавачите и работниците, ако постојат.

27. Службите за медицина на трудот треба да соработуваат со останатите заинтересирани служби во утврдувањето на планови за вонредни акции во случајот на поголеми несреќи на работното место.

Д. ДРУГИ ФУНКЦИИ

28. Службите за медицина на трудот треба да ги анализираат резултатите од надзорот врз здравјето на работниците и врз работната средина, како и резултатите од биолошкото следење и личното следење на изложувањето на работниците на професионалните ризици, ако тие постојат, за целите на утврдувањето на можните врски меѓу изложувањето на професионалните ризици и нарушеното здравје, и да предложуваат мерки за подобрување на условите за работа и на работната средина.

29. Службите за медицина на трудот треба да изготвуваат планови и извештаи во соодветни временски интервали за своите активности и за здравствените услови во претпријатието. Овие планови и извештаи треба да им бидат достапни на работодавачот и на претставниците на работниците во претпријатието, или на комитетот за здравје и безбедност, ако постои, и треба да им бидат достапни на надлежните органи.

30. (1) Службите за медицина на трудот, во консултации со претставниците на работодавачите и работниците, треба да придонесуваат кон истражувањето, во рамките на своите ресурси, преку учество во студии или анкети во претпријатието или во соодветната гранка на економската активност, на пример, заради прибирање податоци за епидемиолошки потреби и за насочување на своите активности.

(2) Резултатите од извршените мерења во работната средина и од процените на здравствената состојба на работниците може да се употребат за истражувачки цели, во согласност со одредбите на ставовите 6 (3), 11(2) и 14 (3) на оваа Препорака.

31. Службите за медицина на трудот треба да учествуваат, заедно со останатите служби во претпријатието, по потреба, во мерките за спречување на штетните влијанија на активностите на претпријатието врз пошироката животна средина.

III. ОРГАНИЗАЦИЈА

32. Службите за медицина на трудот треба, колку што е тоа можно, да се наоѓаат на или во близина на работното место, или треба да бидат организирани на таков начин што ќе се осигури дека нивните функции се вршат на работното место.

33. (1) Работодавачот, работниците и нивните претставници, ако постојат, треба да соработуваат и да земат учество во спроведувањето на организациските и другите мерки што се поврзани со службите за медицината на трудот врз рамноправна основа.

(2) Во согласност со националните услови и практика, работодавачите и работниците или нивните претставници во претпријатието или комитетот за безбедност и здравје, ако постои, треба да учествуваат во носењето на одлуките што се однесуваат на организацијата и работењето на овие служби, вклучувајќи ги одлуките за вработување на персоналот и за планирање на програмите на службите.

34. (1) Службите за медицината на трудот може да се организираат како служба во рамките на едно претпријатие или како заедничка служба за повеќе претпријатија, како што е соодветно.

(2) во согласност со националните услови или практики, службите за медицина на трудот може да се организираат од страна на:

- (а) засегнатите претпријатија или групи претпријатија;
- (б) јавните органи или официјалните служби;
- (в) установите за социјална заштита;
- (г) кои било други тела што се овластени од надлежните органи;
- (д) комбинација на кои било од горе наведените.

(3) Надлежните органи треба да ги утврдат околностите под кои, во отсуство на служба за медицина на трудот, соодветните постоечки служби може, како привремена мерка, да бидат признаени како овластени тела во согласност со потставот 2(г) на овој став.

35. Во ситуациите кога надлежните органи, по консултации со најрепрезентативните организации на засегнатите работодавачи и работници, ако постојат, ќе утврдат дека воспоставувањето на служба за медицина на трудот, или пристап до таква служба, не е практично изводливо, претпријатијата треба, како привремена мерка, да постигнат спогодби, по консултации со претставниците на работниците во претпријатието или комитетот за здравје и безбедност, ако постои, со локалната здравствена служба за

вршење на лекарските прегледи што се пропишани со националните закони или прописи, обезбедување надзор врз здравствените услови на работното место и осигурување дека првата помош и итната медицинска помош се правилно организирани.

IV. УСЛОВИ ЗА РАБОТЕЊЕ

36. (1) Во согласност со националното законодавство и практика, службите за медицина на трудот треба да се состојат од мултидисциплинарни екипи чијшто состав треба да се утврди во согласност со природата на должностите што треба да се извршуваат.

(2) Службите за медицина на трудот треба да имаат доволен технички персонал со специјалистичка обука и искуство во областите како што се медицината на трудот, хигиената на трудот, ергономијата, медицинска нега на трудот и другите релевантни области. Тие треба, колку што е можно, да бидат во тек со напредокот на научното и техничкото знаење што е неопходно за вршење на своите должности и треба да добијат можности за такво усовршување без губење на примањата.

(3) Службите за медицина на трудот треба, покрај тоа, да поседуваат административен персонал што е неопходен за нивното работење.

37. (1) Треба да се заштити професионалната независност на вработените во службите за медицина на трудот. Во согласност со националното законодавство или практика, ова може да се изврши преку законите или прописите и со соодветни консултации меѓу работодавачот, работниците и нивните претставници и комитети за безбедност и здравје, ако постојат.

(2) Надлежните органи треба, кога е тоа соодветно и во согласност со националното законодавство и практика, да ги утврдат условите за вработување и завршување на работниот однос на вработените во службите за медицина на трудот, по консултации со репрезентативните организации на работодавачите и засегнатите работници.

38. Секое лице што работи во служба за медицина на трудот треба да биде обврзано да ја почитува професионалната тајност во однос на медицинските и техничките информации што може да ги дознае во врска со своите функции и активностите на службата, во согласност со исклучоците што може да се предвидени со националните закони или прописи.

39. (1) Надлежните органи може да пропишат стандарди за просториите и опремата што се неопходни за вршењето на функциите на службите за медицина на трудот.

(2) Службите за медицина на трудот треба да имаат пристап до соодветни капацитети за вршење на анализите и испитувањата што се потребни за вршење на надзорот врз здравјето на вработените и врз работната средина.

40. (1) Во рамките на мултидисциплинарниот пристап, службите за медицина на трудот треба да соработуваат со:

- (а) службите што се надлежни за безбедноста на работниците во претпријатието;
- (б) различните производни единици или сектори, со цел да им се помогне во формулирањето и спроведувањето на релевантните превентивни програми;
- (в) одделението за кадровски работи и останатите заинтересирани одделенија;
- (г) претставниците на работниците во претпријатието, делегатите на работниците надлежни за безбедност и комитетите за здравје и безбедност, ако постојат.

(2) Службите за медицина на трудот и службите за безбедност на работа може да се организираат заедно, кога е тоа соодветно.

41. Службите за медицина на трудот треба, исто така, по потреба, да одржуваат контакти со надворешните служби и тела што се занимаваат со прашања поврзани со здравјето, хигиената, безбедноста, професионалната рехабилитација, стручното усовршување и прераспоредување, условите за работа и добросостојбата на работниците, како и со инспекциските служби и националното тело што е назначено да учествува во Системот за предупредување за ризиците за здравјето и безбедноста на работа, што е воспоставен во рамките на Меѓународната организација на трудот.

42. Одговорното лице во службата за медицина на трудот треба да биде во можност, во согласност со одредбите на ставот 38, да се консултира со надлежните органи, по информирање на работодавачот и на претставниците на работниците во претпријатието или на комитетот за здравје и безбедност, ако постои, за спроведувањето на стандардите за здравје и безбедност при работа во претпријатието.

43. Службите за медицина на трудот во националните или мултинационалните претпријатија со повеќе од една подружница треба да обезбедуваат услуги со највисоки стандарди, без дискриминација, за работниците во сите свои подружници, без оглед на место или земјата во која се наоѓаат.

V. ОПШТИ ОДРЕДБИ

44. (1) Во рамките на своите надлежности за безбедноста и здравјето на своите вработени, работодавачите треба да ги преземат сите потребни мерки за овозможување на вршењето на должностите на службите за медицина на трудот.

(2) Работниците и нивните организации треба да им обезбедуваат поддршка на службите за медицина на трудот во вршењето на нивните должности.

45. Објектите и средствата што се поврзани со медицината на трудот и се обезбедени од страна на службите за медицина на трудот не треба да вклучуваат никакви трошоци за работниците.

46. Во случаите кога службите за медицина на трудот се воспоставени и нивите функции се утврдени со националните закони или прописи, начинот за финансирање на овие служби треба, исто така, да биде утврден со нив.

47. Во смисла на оваа Препорака, терминот *претставници на работниците во претпријатието* значи лица што се признаени како такви претставници во согласност со националното законодавство или практика.

48. Оваа Препорака, што ја надополнува Конвенцијата за службите за медицина на трудот од 1985 година, ја заменува Препораката за службите за медицина на трудот од 1959 година.